

1. oktober 2026

EM2026/166
Erik Jensen

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til FM2026 at fremlægge en analyse af fordele og ulemper ved anvendelse af organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed i de Selvstyreejede virksomheder, hvor selskabet ikke udelukkende har et forretningsmæssigt formål, men også skal varetage særlige sektorpolitiske hensyn.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq)

Fra Siumut takker vi forslagsstiller Pele Broberg, Naleraq, for forslaget om at undersøge organiseringen af de virksomheder, der ejes af Grønlands Selvstyre, med særligt fokus på Selvstyrets aktieselskaber.

Siumut mener, at der er behov for en vigtig debat om organiseringen af de selskaber, som samfundet ejer, og at det er nødvendigt at sikre, at disse drives på en måde, der er samfundsøkonomisk fordelagtig, driftsmæssigt så effektiv som muligt samt til gavn for borgerne og med deres tillid.

Vi bemærker, at Naalakkersuisut fortsat vurderer, at selskabsformen er den mest hensigtsmæssige løsning, og Siumut bemærker ligeledes, at samfundspolitiske målsætninger kan varetages gennem servicekontrakter, tilladelser og særlovgivning. Derfor lægges der op til at undersøge, om organisationsformer, der eksempelvis svarer til det, der på dansk betegnes som en Selvstændig Offentlig Virksomhed (SOV), kan give mulighed for en højere grad af politisk styring.

Siumut er enig i, at det løbende bør vurderes, hvordan organiseringen af virksomhederne bedst muligt kan komme samfundet til gode. For Siumut er det særligt vigtigt, at arbejdet sker med fokus på økonomiske fordele for borgerne – ikke mindst i bygderne, yderområderne og de mindre byer – på områder uden konkurrence samt med blik for de langsigtede samfundsmæssige gevinster.

Derfor kan der være behov for en grundig undersøgelse af forskellige organisationsformer. Formålet skal ikke være at gennemføre ændringer for ændringernes egen skyld, men at skabe et solidt grundlag for fremtidige beslutninger.

Samtidig deler Siumut den bekymring, som Naalakkersuisut har givet udtryk for, nemlig at en omdannelse af virksomhederne til SOV'er kan medføre betydelige administrative omkostninger, og at driftsmæssige ændringer kan skabe problemer for virksomhedernes planlagte aktiviteter. Velfungerende virksomheder har stor betydning for samfundet og samfundsøkonomien, og derfor er det vigtigt at huske, at stabiliteten i driften også skal sikres i forbindelse med eventuelle ændringer.

Grundlæggende har Siumut forståelse for Naalakkersuisuts ændringsforslag, idet vi mener, at der bør gennemføres en samlet og bredere undersøgelse af organiseringen af de virksomheder, der ejes af Grønlands Selvstyre, og at denne bør indgå i den årlige redegørelse, der fremlægges for Inatsisartut.

Siumut lægger vægt på, at det videre arbejde i Inatsisartut skal ske med udgangspunkt i samfundets interesser, en effektiv drift og åbenhed i informationen – uden unødvendige ændringer af organisationsformerne.

Samtidig mener vi fra Siumut, at der er grund til skarp kritik af de betydelige forhøjelser af bestyrelseshonorarerne i selskaberne i den seneste tid.

Vi husker alle, hvordan den nuværende naalakkersuisoq for finanser i den foregående valgperiode holdt tale ved en demonstration og blev mødt med stor opbakning fra de mange fremmødte. Nu, hvor vedkommende selv har fået ansvaret, kan vi konstatere, at kursen er vendt fuldstændigt.

Ud over de markante forhøjelser af honorarerne kan vi fra Siumut heller ikke undlade at bemærke, at vi igen ser en udvikling, hvor den nuværende koalition i stigende grad besætter poster med dansktalende personer og personer udefra, samtidig med at vi har mange dygtige og veluddannede grønlandere.

Det er ikke det, der er målsætningen i ejerskabspolitikken.

Derfor kræver vi fra Siumut, at de fastsatte målsætninger også bliver omsat til praksis.

Fra Siumut mener vi desuden, at den aftalte ejerskabspolitik efterhånden fremstår som om, den er gået i stå, og at der er behov for at sætte ord på den igen. Vi håber derfor, at der under udvalgsbehandlingen også bliver gjort status over dette område.

For hvad er status på den aftalte målsætning om at sammenlægge selskaber med beslægtede funktioner?

Fra Siumut har vi eksempelvis ønsket, at INI A/S og Illuut A/S sammenlægges, og at aktiviteterne samles under INI. Ligeledes har vi ønsket, at Royal Arctic Line A/S og Sikuki Harbour A/S sammenlægges under RAL, samt at NunaGreens aktiviteter overføres til Nukissiorfiit.

Da vi frem til i dag ikke har hørt yderligere om disse initiativer, kræver vi, at Naalakkersuisut gennemfører den udmøntning, der følger af ejerskabspolitikken.

Fra Siumut ser vi derfor frem til mødet med formanden for Naalakkersuisut den 23. oktober, hvor vi forventer at drøfte disse spørgsmål.

Med disse bemærkninger på Siumuts vegne tilslutter vi os Naalakkersuisuts ændringsforslag og henviser sagen til Lovudvalget.

Tak.

Erik Jensen, Siumut